

1

Alina ei ollut vankilassa, mutta hän olisi voinut olla.

Hänen vapauttaan oli rajoitettu. Hän ei saanut tehdä työtään teatteriohjaajana eikä käydä yksin ulkona. Häntä ei kutsuttu Alinaksi vaan kirjainyhdistelmällä ÄITI.

Tavallisista suomalaisista vankiloista poiketen hänen tuomionsa pituus oli noin kaksikymmentä vuotta, eikä tuomio lyhenisi hyvällä käytöksellä. Ensikertalaisen tuomio olisi ollut vain kahdeksantoista vuotta, mutta mielenhäiriössä Alina oli mennyt uusimaan rikoksensa. Tuomio oli ehdoton eikä siitä voinut valittaa, sillä lasten isä Jouni oli muuttanut Pariisiin, eikä Alinan paras ja ainoa ystävä Marina ollut kiinnostunut vaihtamaan vaippoja tai muutenkaan tahrimaan käsiään mihinkään lapsiin liittyvään.

Suomen perustuslain ja YK:n ihmisoikeuksien julistuksen vastaisesti Alinaa myös kidutettiin. Hänet herätettiin joka yö vähintään parin tunnin välein. Hänen ei annettu rauhassa syödä tai käydä suihkussa. Tavallisista vanginvartijoista poiketen Alinan vartijat – nelivuotias Leevi ja kaksivuotias Lyyti – mölisivät jatkuvasti, vaativat vahtimista ja viihdyttämistä, tökkivät Alinaa naamaan, vetivät häntä tukasta, kirkuivat, tappelivat keskenään ja saivat kihomatoja tai oksennustaudin kriittisellä hetkellä.

Alina oli jäänyt Jounin lähtiessä Leevin ja syntymättömän vauvan kanssa täysin yksin, sillä yksinhuoltajuusrangaistusta lieventäviä isovanhempia tai muita sukulaisia ei ollut. Jounin

vanhemmat olivat kuolleet ja Alinan omat vanhemmat asuivat, niin, myös Pariisissa. He eivät sentään olleet muuttaneet sinne Audrey-nimisen ranskalaisnaisen perässä kuten Jouni, vaan kyseessä oli vain pahaenteinen sattuma. Joskus Alinasta tuntui, ettei maailmankaikkeudella ollut muuta tekemistä kuin kiusata häntä.

Alinan eläköityneet sisustusarkkitehtiäiti ja varastomiesisiä olivat eronneet jo ajat sitten. Siitä huolimatta isä oli muuttanut äidin perässä Pariisiin, omaan pieneen yksioön samaan *arrondissementiin* äidin kanssa. Äiti oli yksinkertaisesti vain järjestänyt isän muuttoasiat, eikä isä ollut pannut vastaan. Vaikkei osannut sanaakaan ranskaa ja oli kiinnostunut lähinnä järvikalastuksesta. Isä oli täysin avuton ilman äitiä. Heitä piti yhdessä outo symbioosi, jossa isä tarvitsi ja äiti nautti tarpeellisuudestaan. Äiti nautti suuresti myös nuorista rakastajista, joten nimellisesti eronneen asema oli hänen kannaltaan erinomaisen kätevä.

Lastenhoitoavuksi Alinan vanhemmista ei siis ollut. Maantieteellisen etäisyyden lisäksi isä olisi varmaan tarvinnut lastenhoidossakin äidin apua, josta äiti oli kieltäytynyt suoraan. – Mä en nyt vaan oikein näe itseäni mummona, äiti oli sanonut. Äiti ei ilmeisesti nähnyt itseään myöskään äitinä, Alina ajatteli myrkyllisesti, sillä tämä ei pitänyt tyttärensä minkäänlaista yhteyttä. Kaikki kommunikaatio tapahtui Alinan aloitteesta: näin oli ollut siitä lähtien kun Alina muutti pois kotoa. Jos oma äiti jäi eläkkeelle samana vuonna kuin hänen esikoislapsenlapsensa syntyi, tilanne olisi voinut olla mitä mainioin. Periaatteessa. Alina oli kasvavaa kumpua silitellessään unelmoinut, miten tuleva vauva korjaisi hänen ja äitinsä etäiset välit. He olisivat hoitaneet vauvaa yhdessä, äiti olisi kehunut Alinaa ja jakanut vaivihkaa ikiaikaisen matrilineaarisen viisautensa. Äiti oli kuitenkin tuhahtanut sääliästä hänen vatsalleen ja toteuttanut oman unelmansa, hän oli pakannut tyylikkäätsä nahkaiset

matka-arkkunsu ja myynyt Suomen kotinsa ja isän kodin siinä sivussa. Ainoa viskin ja pikkusikarien kultivoimilta äänihuulilta pusertunut viisaus oli ollut: – Älä nyt sitten ainakaan enempää hanki.

– Vitun Pariisi, Alina manasi hiljaa aina kun tuli ajatelleeksi niin sanottuja lähimmäisiään. Hän itse ei ollut koskaan käynyt Pariisissa, eikä hänen tuloillaan sinne matkustettaisi tulevaisuudessakaan.

Alina kaipasi töihin kuitenkin muista syistä kuin rahan takia. Hän rakasti teatteria. Yksinhuoltaja-freelancerin oli vain hankala yhdistää työntekoa lastenhoitoon tai edes saada töitä kilpailulta alalta, joten Alina ei ollut päässyt ohjaamaan mitään esikoisensa Leevin syntymän jälkeen eli neljään vuoteen. Vanhan freelancer-kentän sanonnan mukaisesti sillä, mitä osasit, ei ollut väliä. Väliä oli sillä, kenet tunsit. Alina tunsii lähinnä hiekkalaatikoiden reunoilla seisoskelevia vanhempia, ja tiesi heistäkin ainoastaan näiden lasten nimet. Teatterinjohtajia hiekkalaatikoilla ei kuitenkaan notkunut, siitä Alina oli varma.

Taiteellisen työn ja lapsista vapaan ajan puute tuntuivat Alinan kehossa haamusärkynä, jota lievitti vain Alinan ainoa harrastus: teatteriesitysten kuvittelu. Joskus hänen mieleensä kenties vielä juolahtaisi jotakin käyttökelpoistakin, jokin täydellinen näyttämökuva tai toteutettavissa oleva näytelmäidea. Toistaiseksi hänen kuvittelemansa esitykset olivat kuitenkin olleet joko liian suuria, liian pieniä tai muuten vaan liian mahdottomia mihinkään muualle kuin hänen haaveisiinsa. Sillä ei kuitenkaan ollut väliä. Taiteen merkityksestä voitiin sanoa mitä tahansa, mutta draaman laeista, kulttuurimäärärahojen vähyydestä, teatterialan konventioista, todellisuudesta tai muistakaan rajoitteista piittaamattomat esitysfantasiat auttoivat Alinaa jaksamaan arkeaan.

Esimerkiksi näin: peiteltyään lapset, luettuaan iltasadut ja suoritettuaan lukuisat muutkin lasten nukahtamiseen

vaadittavat toimenpiteet maitopulloista mörköjahteihin Alina istuutui lempinojatuoliinsa teekupin kanssa. Hän katseli olohuoneensa ikkunasta marraskuun lumetonta, mustaa iltaa ja yritti unohtaa itsensä ja elinkautiselta tuntuvaan elämäntilanteensa. Hän sulki silmänsä.

Otetaan ihminen, esimerkiksi nainen, joka elää kahdeksan- kymmentävuotiaaksi. Hän on esityksen päähenkilö.

Tämä teatteriesitys, nimeltään *Yksi elämä*, kestää yhtä- jaksoisesti yhden kuukauden. *Yksi elämä* on täydellinen re- konstruktio yhdestä kuvitteellisesta ihmiselämästä. Päähenki- lön elämä nähdään lavalla kokonaan syntymästä kuolemaan, mutta kaikki kuukaudet esitetään yhtäaikaisesti.

Alina nousi hakemaan ikivanhan kännykkänsä, sillä hän huo- masi tarvitsevansa laskinta. Kännykän näytöllä oli edelleen auki nettilehden sen päivän luetuin artikkeli, joka käsitteli Matias Raatteen tien uusimman ohjauksen harjoitusten sujumista. Alina siirtyi laskimeen, teki muutaman nopean laskusuorituksen, otti mukavan asennon ja sulki sitten taas silmänsä.

Kahdeksaankymmeneen vuoteen mahtuu noin 29 200 vuoro- kautta, 4160 viikkoa ja 960 kuukautta. Esityksessä on siis 960 esiintyjää, jotka kaikki esittävät samaa henkilöä eri-ikäisinä. Kukin esiintyjä esittää kuukauden päähenkilön elämästä. Helmikuuna ja muina 31 päivää lyhyempinä kuukausina sekä kuolinkuukautena näyttelijät poistuvat takahuoneeseen kun heidän kuukautensa päättyy.

Esitystila on suurin mahdollinen sisätila. Katsojat saavat liikkua esitystilassa, sinne voi tulla ja sieltä voi poistua vapaas- ti. Kahvia ja ruokaa on tarjolla, ja tilassa voi myös yöpyä, sillä esitys ei luonnollisesti pidä taukoa öisin. Esitystä voi katsella kuin installaatiota. Katsoja voi viettää sen parissa vain hetken,

tai sitten hän vaihtaa yhden kuukauden omasta elämästään fiktiivisen henkilön koko elämään. Lavasteita ei ole, sillä ne haittaisivat näkyvyyttä ja paikasta toiseen siirtymistä. Kun päähenkilö lähtee juoksulenkillä tai lentää etelään, hän törmää muihin esiintyjiin tai esitystilan seinään tai kattoon, jos yrittää noudattaa realistista tilassa siirtymistä. Tämä ratkaistaan siten, että yhden esiintyjän käytettävissä on noin kymmenen neliön kokoinen tila: koko tila jaetaan 960 ruudun ruudukoksi. Juoksu ja kävely suoritetaan paikallaan, lentäminen ja auton ajaminen paikoillaan istuen. Huonekaluja ei tarvita, esiintyjä istuu ja makaa lattialla. Rekvisiittaa sen sijaan on paljon: kaikki se tavara, mitä kahdeksankymmenen vuoden aikana kertyy lapsen ensimmäisistä leluista niihin viimeisiin välineisiin, joita ei enää itse voi valita.

Kun päähenkilö tapaa ensirakkautensa, esiintyjä saa kuvitella itselleen partnerin ja esittää kiihkeät seksikohtaukset yksin. Myös pitkät keskustelut pimeinä syysiltoina ystävän kanssa, koulukiusaamiset ja työpaikkahaastattelut toteutetaan soolona. Esityksessä nähdään vain päähenkilö ja hänen reaktionsa, ei ihmisiä hänen ympärillään. Äänitehosteita ei ole, eikä näyttelijöiden puheääntä vahvisteta mitenkään, joten suurimman osan ajasta tilan täyttää tasainen puheensorina, vaatteiden kahina ja askelten rahina.

– Äitiini, lastenhuoneesta kuului. Alina sulki silmänsä tiukemmin. Joskus, tosin äärimmäisen harvoin, lapset rauhoittuivat itseksensä.

Ensimmäisen kuukauden esittäjä, joka voi olla minkä tahansa ikäinen tai mitä tahansa sukupuolta, tulee näyttämölle kolmantena esityspäivänä, sillä päähenkilö syntyy elokuun kolmantena. Hän rekonstruoi päähenkilön syntymän sikiön näkökulmasta. Sitten hän itkee, nukkuu paljon, syö kuvitteellista

rintaa ja käpertyy kuvitteellisiin syleihin koko loppukuukauden ajan. Viimeisen kuukauden esittäjä sen sijaan näyttää katsojille sairauden murtaman ihmiskehon, joka vaivalloisesti liikkuen jättää hyvästejä elämälle. Viimeiset päivänsä hän viettää saattohoidossa sairaalan sängyssä. Lähtö on rauhallinen, hän kuolee nukkuessaan.

Onnellisimmillaan päähenkilö on ehkä eräässä lapsuuden päättymättömältä tuntuvaassa heinäkuussa tai lastensa syntymien aikaan, tai solmiessaan nelikymppisenä toisen avioliittonsa. Tai ehkä henkilö on sitä sorttia, joka nuuhkii appelsiininviipaleita tavallisena arkitiistaina ja kokee täydellisen onnen. Surkeinta päähenkilön elämä on koulukiusaamisen ja lasten uhmaikien aikoina.

Päähenkilö voisi hetkellisesti katua lasten hankkimista, Alina mietti, mutta luopui sitten ajatuksesta. Aihe oli niin suuri tabu, että se muodostuisi koko esityksen keskeisimmäksi teemaksi, vaikka suurimman osan aikaa päähenkilö on rakastava ja hellä äiti.

Olisi hienoa nähdä 960 esiintyjän vaikka harjaavan hiuksiaan yhtä aikaa. Se olisi kuitenkin liian epätodennäköistä, joten ainoa yhtenäinen hetki koko esityksessä on jonkin satunnaisen päivän sydänyö, jolloin päähenkilö ei yhtenäikään elämänsä kuukautena kärsinyt unettomuudesta, juhlinut, syönyt, murehtinut, käynyt vessassa, valvonut vauvan kanssa, matkustanut tai rakastellut vaan nukkui. Esitystilassa on silloin erittäin hiljaista. Ihanan hiljaista. Kuin haudassa. Kuin taivaassa.

Lastenhuoneesta kuulunut vieno äännähtely oli vaihtunut kirkumisitkuun ja karmiaan kolinaan. Alina ryntäsi lastenhuoneeseen.

– Unikaveria pelotti, piti rakentaa suoja, Leevi selitti ja si-litti poliisiasuista pehmokoiraa.

Suojaa varten oli ollut ehdottoman tarpeellista kaataa havaijilaista tiki-tyyliä jäljittelevä bambuhylly sänkyjen eteen ja kastella kaikki lastenhuoneen tekstiilit pöydälle unohtuneella mustankirjavalla vesivärideellä. Lyyti taas oli nähnyt pahaa unta ja syönyt siksi kaikki vesiväriinapit.